

Jongeren hebben door de pandemie veel gemist van hun

middelbare schooltijd



Gorik Hageman, docent Duits aan het Reynaertcollege in Hulst.

FOTO ANNE HANA

'Ik zag leerlingen minder vrolijk worden, gedemotiveerd, en gefrustreerd'

Gorik Hageman, docent

docenten. Scholen doen hun best om de leerlingen te helpen, bijvoorbeeld met extra begeleiding.

In het ondersteuningslokaal van de vmbo-locatie van SSG Nehalennia aan de Kruisweg in Middelburg is het sinds de coronapandemie veel drukker. „Voor corona vingen we hier dagelijks dertig leerlingen op. Dat aantal is nu ruim verdubbeld”, vertelt ondersteuningscoördinator Marlou Karkach. „We zien leerlingen die eenzaam of angstig zijn, of een negatief zelfbeeld hebben. Anderen hebben moeite met sociale interactie, omdat ze lange periodes niet fysiek met leeftijdgenoten gesproken hebben. Alles ging via WhatsApp, Instagram en Snapchat. Leerlingen zijn afgestompt. Ze hebben geen motivatie om te leren. Sommigen gaan niet meer met plezier naar school.”

Pesterijen

Docent Marc Smolders, ook van Nehalennia, zag tijdens de coronapandemie de sfeer in de klas veranderen. „Na elke lockdown moesten we opnieuw beginnen in de klas. Het was alsof een nieuw schooljaar begon: in de eerste weken wordt de rangorde bepaald. Kinderen moeten voor hun positie in de groep 'strijden'. Maar dat proces herhaalde zich elke paar maanden. Je zat bijna nooit met een volle klas, door lockdowns, besmettingen en quarantaines. Leer-

lingen werden steeds teruggeworpen. Er waren meer ruzietjes en pesterijen. Dat ging vooral online: ze filmde elkaar stiekem en deelden dat via sociale media. Leerlingen voelden zich minder veilig in de groep. Ze misten structuur en samenwerking. En dat stond het leren in de weg.”

Door het online onderwijs ontdekten docenten vaak te laat wat er speelde. „Als die ruzietjes zich voor je neus in de klas afspeelden, dan kun je erop inspelen. Maar nu kwam je er vaak pas achter als het kind al gekwetst was. En zie het dan nog maar eens terug te draaien.”

Eenzaam

Leerlingen staan niet te springen om over hun gevoelens te vertellen. Eén groepje vmbo'ers van Nehalennia wil alleen anoniem meewerken aan dit artikel. De jongeren vertellen dat ze zich eenzaam voelden tijdens de lockdowns. „Ik vond het heel stom de hele tijd alleen thuis te zitten”, vertelt een scholiere. „Mijn broertjes en zusjes waren wel thuis, maar ik miste de drukte van de klas. Het gezelschap van je vriendinnen en je docenten: dat was er gewoon ineens niet meer. Op den duur voel je je dan echt wel eenzaam.” Haar vriendin: „Ik maakte een wandelingetje met mijn moeder. En de dag erna weer. Elke dag zag er hetzelfde uit.” Een ander: „Veel jongeren zeggen dat ze school niet leuk vinden, maar na die lockdowns beseft ik ineens dat school wel leuk is. Niet per se vanwege de lessen, maar omdat je weer sociaal kon doen met iedereen.”

De jongeren, die in de examenklas zitten, voelen zich gestrest en onzeker. Ze weten niet of ze goed voorbereid zijn op hun vmbo-examen, omdat drie van de vier schooljaren grotendeels in het teken stonden van corona. Ze vertellen dat ze lessen volgden vanuit bed en dat ze spiekbriefjes op de



Inge Maaskant, leerlingcoördinator en docent op het Pontes Goese Lyceum. FOTO MARCELLE DAVISE

muur plakten tijdens online mondelinge toetsen. „Soms was ik gewoon met mijn vrienden buiten. Dan zette ik mijn telefoon aan, omdat ik aanwezig moest zijn, maar ik legde hem gewoon weg”, vertelt een jongen. „Soms zegt een docent dat we iets vorig jaar al geleerd hebben, maar ik heb daar niets van meegekregen. En we hebben het straks wel nodig voor ons

'Ik zie gelatenheid bij de leerlingen. Ze zijn moeilijk op gang te brengen'

Inge Maaskant, docent

examen. Ik heb vaak stress. Dan krijg ik hoofdpijn en ga ik huilen.”

De jongeren beseffen nu ook dat ze een groot deel van hun middelbare schooltijd gemist hebben. Dat maakt ze soms verdrietig. „We hebben schoolreisjes en allerlei andere leuke dingen gemist. Corona blijft voor altijd meegaan met ons, ook al zijn we ouder. Onze jeugd is corona geweest.”

De frustratie van het groepje Nehalennia-leerlingen ziet Gorik Hageman, docent Duits van het Reynaertcollege in Hulst, ook bij zijn leerlingen. „Ze hebben alle

leuke dingen op school gemist. Jongeren komen niet naar school vanwege de lessen: het gaat ze om het kletsen als ze tien minuten eerder klaar zijn met de lesstof. Ik heb net bijvoorbeeld de kerstspullen opgeruimd met een groepje leerlingen. We hebben de dozen samen naar de zolder van de school gebracht. Geweldig vonden ze het: het is een verhaal dat ze meenemen.”

Op maandagochtend de voetbaluitslagen doornemen met de klas, ook zo iets. „Op zulke momenten komen de leerlingen met

verhalen. Maar ja, voetbal ging ook niet door en we hadden lange tijd online les. De schoolreizen naar het buitenland: daar leefden we altijd een heel schooljaar naartoe en daar koppelde ik lesonderwerpen aan. Ik durfde niet meer over Berlijn te beginnen. Ik zag leerlingen minder vrolijk worden, gedemotiveerd, en gefrustreerd.” Hageman ziet ook dat er minder groepsgevoel is in de klassen. „Dat gevoel ontstond altijd gewoon, maar doordat de structuur telkens werd weggerukt, gebeurde dat tijdens de coronapandemie niet. Als

leerlingen moeten samenwerken, dan zijn ze zoekende, omdat ze niet goed weten wat ze aan elkaar hebben. Ze kennen elkaar simpelweg niet goed genoeg. Ik vind dat heel opvallend.”

Lamgeslagen

Een groep leerlingen is apathisch, murw en lamgeslagen door de coronapandemie. Dat merkt Inge Maaskant dagelijks op school. Ze is leerlingcoördinator op het Pontes Goese Lyceum en geeft ook Nederlands aan havo 2 en 3. „Ik zie gelatenheid bij ze. Ze zijn moeilijk

Jeugdpsychiater: 'Jongeren konden elkaar niet steunen'

Niet alleen het onderwijs viel tijdens de lockdowns weg, maar ook sport, het verenigingsleven en hun vrienden. Juist die sociale activiteiten vormen een grote uitlaatklep, weet kinder- en jeugdpsychiater Jelle Grootveld. Ze werkt voor Kiek Zeeland, een praktijk die psychologische en psychiatrische hulp biedt aan kinderen, jongeren en jongvolwassenen. „Pubers zijn nog aan het ontdekken wie ze zijn: daarbij hebben ze sociale prikkels nodig. Het is normaal dat ze proberen iets meer los te komen van hun gezin en zich meer gaan richten op hun leeftijdsgenoten. De lockdowns hadden impact op een natuurlijk sociale behoefte van jongeren. Bovendien speelde de uitzichtloosheid mee. Er

was geen perspectief. Volwassenen kunnen langetermijndenken, maar voor jongeren is dat lastig. Twee of drie weken zijn te overzien, maar dit duurde veel te lang. Daardoor doofde hun motivatie uit. Jongeren konden elkaar niet steunen, terwijl dat op die leeftijd heel belangrijk is. Ze gaan meestal niet alleen voor de lessen naar school, maar vinden het vooral fijn elkaar te zien. Dat geeft ze motivatie. Tegelijkertijd hadden ze een verplichting tot online onderwijs, die veel vraagt van het concentratievermogen. Daar is hun brein nog niet op toegerust. De hersenen zijn in de puberteit nog volop in ontwikkeling. Met zo'n lange periode online onderwijs overvraag je veel jongeren.” Kiek Zeeland zag het

aantal aanmeldingen van jongeren die hulp zochten, flink stijgen in de coronaperiode. „Ze hadden angsten, somberheid, panieklachten en voelden zich eenzaam in de periode van lockdowns. Maar ook na de lockdown, toen ze ineens weer volledig naar school mochten, zagen we een stijging in het aantal aanmeldingen. Voor jongeren die van nature sociaal vaardig zijn, viel dit wel mee. Maar als je een gevoelig type bent, of bijvoorbeeld autisme hebt, dan kom je sneller in de problemen door de enorme overgang en hoeveelheid aan prikkels. Die jongeren hadden een half jaar thuis gezeten, en moesten ineens weer presteren en de aansluiting bij de klas vinden. Dat was soms echt ingewikkeld.”



Ondersteuningscoördinator Marlou Karkach en docent Marc Smolders van SSG Nehalennia (locatie Kruisweg) in Middelburg.

FOTO DIRK-JAN GJELTEMA

op gang te brengen. Ouders en docenten verwachten van de leerlingen dat ze meteen weer in de presteermodus staan, maar dat is niet zo.”

Hoe dat komt? „Ze hebben de afgelopen twee jaar bijna tien maanden niet 'gewoon' in de klas gezeten. Dat is echt extreem.

'Na elke lockdown moesten we opnieuw beginnen in de klas. Het was alsof een nieuw schooljaar begon'

Marc Smolders, docent

Vooral in de tweede klassen merk ik dat de leerlingen nog niet zo goed weten hoe het werkt in het voortgezet onderwijs. Ze hebben een groot deel van hun brugklasjaar gemist. Terwijl het groepsproces in dat jaar juist zo belangrijk is: je moet je veilig voelen op school om te kunnen presteren. Het is belangrijk dat je docenten leert kennen en routine opbouwt. Om schoolritme op te bouwen, is sociale cohesie nodig. Als school leuk is, dan zijn leerlingen meer bereid om zich in te zetten. Dan willen ze meedoen met hun klasgenoten en óók overgaan naar het volgende leerjaar. De meeste kinderen vinden de lessen saai en de docenten stom. Ze halen hun plezier uit het contact met hun klasgenoten. Ze willen lol maken. Schoolreizen en activiteiten zijn daarbij heel belangrijk, maar die konden allemaal niet doorgaan. Ze verheugden zich elke keer op iets, en elke keer ging het niet door. Dat maakt ze murw.”